

Hodnocení

rigorózní práce Mgr. Terezy Havelkové

Odklon v trestním řízení

I.

Téma rigorózní práce o rozsahu 156 stran je velmi aktuální jak z pohledu platné právní úpravy, tak zejména z hlediska úvah *de lege ferenda*. Trestní politika v novém tisíciletí se dostává do krize, neboť nedovede najít odpověď na problémy vedoucí k hromadnému výskytu sociálně patologických jevů včetně kriminality v rychle se měnící a globalizující společnosti. Tohoto vývoje nezůstala ušetřena ani Česká republika. Ukazuje se, že ulpívání na tradičních formách trestní represe a tradičních způsobech projednání věci v trestním řízení nevede k žádoucím výsledkům. Jedním z možných východisek mohou být různé formy tzv. odklonů, odchylek od tradičního způsobu projednání věci v trestním řízení, které se stále častěji uplatňují také v právních řádech náležejících ke kontinentálnímu typu evropského procesu. Praxe dokládá, že vedle dekriminalizace a depenalizace a odklonů v trestním řízení se alternativní tresty mohou stát jedním z prostředků, jak dosáhnout snížení počtu vězněných osob a jedním z prostředků zmírnění přetíženého systému trestního soudnictví.

Osnova práce je jasná a logická. Rigorózní práce se skládá z úvodu a jedenácti kapitol, zpravidla dále podrobněji členěných, ve kterých autorka pojednává o pojmu odklonu, jednotlivých druzích odklonu, tj. o podmíněném zastavení trestního stíhání, narovnání, podmíněném odložení návrhu na potrestání, odstoupení od trestního stíhání, trestním příkazem a dohodě o vině a trestu. Dále autorka pojednává o úkolech probační a mediační služby a porovnává českou a francouzskou právní úpravu odklonů v trestním řízení.

V závěru své práce rigorozant shrnuje poznatky, ke kterým dospěl a navrhuje náměty *de lege ferenda*.

Zvolenou systematiku považuji za správnou a logickou, jednotlivé části práce na sebe vhodně navazují.

Autorka vypracovala práci na podkladě nadstandardně vysokého počtu odborných literárních pramenů, včetně cizojazyčných (francouzských), s kterými vhodně pracovala. V seznamu použité literatury nechybí snad žádný příspěvek z české literatury vztahující se k danému tématu.

Práce má velmi pěknou technickou redakci a je napsána, živým, čtivým stylem.

II.

Těžiště práce je v rozboru jednotlivých případů odklonu v českém trestním řízení. Juristický rozbor je důkladný, systematický, ale obecně srozumitelný. Autorka rozebírá jednotlivé podmínky aplikace těchto institutů, uvádí výhody i stinné stránky aplikace a samozřejmě i možnosti zdokonalení platné právní úpravy.

Mezi jednotlivé případy odklonu v trestním řízení řadí autorka i trestní příkaz, ale správně uvádí, že tento institut bývá někdy vymezován mimo hranice odklonu.

V kapitole deváté se rigorozantka zabývá institutem dohody o vině a trestu a jak z textu její rigorózní práce vyplývá, náleží spíše k těm kteří s tímto institutem, sympatizují. Stanovisko konzultanta k tomuto institutu je velmi zdrženlivé.

Základní námitkou proti koncepci dohody o vině a trestu je skutečnost, že jde o institut, který koliduje s několika základními zásadami českého trestního řízení, jejichž dikce zůstala nezměněna. Dohoda o vině a trestu je institut, který podstatně mění povahu trestního procesu, vnáší do trestního procesu institut dohody známý z odvětví práva soukromého, koliduje se systémem českého trestního procesu.

Přijetí nového institutu by bylo jistě přijatelnější, kdyby k němu došlo po zevrubné odborné diskusi a na základě obecnějšího konsensu. V české odborné literatuře byla ve vztahu k dohodě o vině a trestu před jejím přijetím publikována ovšem jen záporná stanoviska a důvodová zpráva k vládnímu návrhu novely trestního řádu uvádí jen sumarizaci údajných výhod navrhované právní úpravy.¹

Přímo se nabízela možnost zvážit zakotvení rozporného institutu do zcela nového trestního řádu, k jehož přijetí zákonodárce dosud nepřistoupil. Při rekonstrukci trestního řádu by bylo možné jej uvést do souladu s ostatními ustanoveními trestního řádu.

III.

Rigorózní práce Mgr. Terezy Havelkové má velmi pěknou odbornou i literární úroveň. Hloubkou zpracování i kultivovaným právně jazykovým projevem převyšuje běžné rigorózní práce. Práce obsahuje hlubší poznatky o daném tématu.

¹ Parlament ČR, Poslanecká sněmovna, Sněmovní tisk č. 510/2011.

Rigorózní práce je plně způsobilým podkladem pro ústní obhajobu, kterou doporučuji orientovat na otázku:

Které instituty známé francouzskému právu by bylo možné převzít jako inspirační zdroj pro českou právní úpravu ?

V Praze 13. listopadu 2013

Prof. JUDr. Jiří Jelínek, CSc.,